

Робота над текстом Оксана Іваненко «Джмелик»

1. Прочитай текст Оксани Іваненко «Джмелик». Дай відповіді на питання.

Вчора цього джмелика ще й на світі не було. У джмелиному рої лежали лялечки, замотані в павутиння, як у пелюшки. Лялечки були слухняні й тихі, мов діти, коли вони сплять.

Але вранці, коли джміль-сурмач задзижжав своїми крильцями і всіх побудив, одна лялечка несподівано заворушилась, і всі почули, як щось гризе її зсередини. В цьому рої не любили сидіти без діла, і тому всі кинулись допомагати. Отоді й виліз маленький джмелик, волохатий, веселий. Повештався трохи по гнізду, на джмелів подивився, себе показав, а потім сів і подумав: навіщо у нього крильця? Може, на те, щоб дзижжати, як той старий дядько-джміль, що всіх побудив уранці?

Він затремтів крильцями і теж так само задзижжав, тільки трохи тонше. А може, ці крильця на те, щоб так само літати, як ота найбільша в рої джмелиха? Він помахав ними дужче і справді полетів.

І так йому стало весело від цього, що він замахав ще дужче крильцями і заспівав:

— А я літаю! А я літаю!

— Ну й що з того? Ну й що з того? — здивувалася чорна гарна мушка.

Справді, дивного в цьому не було нічого. І вона, мушка, літала, і бджоли літали, і оси, і багато джмелів з їхнього рою, і всі вони гомоніли, гуділи, поспішали. Малесенький джмелик, трохи засоромлений, полетів з усіма, вже не дивуючись, а так, ніби він уже ціле літо літав. А всі поспішали на запашний, барвистий луг. Це квіти зробили його таким запашиним і барвистим, бо їх було багато-багато — синіх, червоних, оранжевих.

У джмелика аж очі розбіглися. Кожна бджілка, кожна комахка летить до якоїсь квітки, як до знайомої, і не думає про те, що й джмелика треба познайомити.

Може, самому полетіти до ромашки з білими рясними пелюстками і з золотою серединкою? Та на ній сидить метелик, гарний кольористий метелик з легкими, як пелюстки, крильцями.

Може, до синеньких сокирок? Та вони такі тоненькі, що страшно на них і сідати.

І раптом чує джмелик:

Дзень-дзень, я тут!

Співаю тут!

Бачить джмелик — ліловий дзвіночок хитає раз у раз голівкою і кличе його. Тільки він до дзвіночка, а вже чорна мушка тут як тут.

— Чого ти летиш сюди? Я ж без тебе справлюсь! Це я тут мед збираю!

— І я збираю! — сказав джмелик, сів на квітку й показав їй язичок.

— Ой! — здивувалася мушка, бо в цього незграбного джмеля був такий довгий і тонкий язичок, що міг залізти в найтоншу квітку.

І справді — язичок джмелика потрапив у чашечку дзвіночка, а там було дуже солодко і приємно.

Мушка розсердилася і полетіла — нечемний який!

— Я буду з вами дружити, — сказав джмелик дзвіночкам. — У вас у всіх такий солодкий сік?

— Звичайно, — засміявся дзвіночок, — і я радий з тобою дружити: ти не такий, як оті ненажери-жуки. Уяви собі, вчора один чорний жук сів на кашку, що росла поруч, і їв, їв, аж поки не перегриз зовсім бідну квітку.

— Який дурний! — здивувався джмелик. — Адже більше він не міг прилетіти до неї. Я б так ніколи не зробив. От я напився, а тепер полечу до іншого дзвіночка, такого самого, як ти.

Тільки джмелик злетів з дзвіночка, а вже чує, другий кличе:

Дзень-дзень, я тут!

Співаю тут!

Джмелик так і влетів у лілову чашечку і, як чемний і вихований, спочатку обтрусив жовтий пилок, що налип на нього з першої квітки, а потім уже вистромив язичок і захопився коло меду.

Всі дзвіночки на лузі скоро знали його і дуже полюбили.

Він так і літав з квітки на квітку, поки не стрів ту саму мушку, з якою посварився вранці.

— А! Ти й досі коло цих квітів! От я літаю, де хочу, а ти тільки й знаєш, що в одній квітці вимажешся, а в другій обтрусишся.

— Ай справді! — сказав собі джмелик. — І чого я коло них літаю? — Він і не подумав про мед, та це й зрозуміло, бо він уже наївся його досхочу і навіть повні кошики на ноги причепив.

— Адже є багато цікавого, — казала далі мушка. — Хіба на світі тільки самі твої дзвіночки, що невідомо навіщо дзвонять цілий день і не дають нікому спокою? Я лечу зараз у гайок — хочеш, летімо разом?

— Летімо! — погодився джмелик.

Крильця ж не для того, щоб літати від дзвіночка до дзвіночка! Ні, ця мушка живе вже, напевне, кілька днів і може дечого повчити.

Дзвіночки повернули здивовані голівки, але джмелик не звернув на них ніякої уваги.

У гаю росла висока й розлога липа — вона так добре пахла і стільки квіток було на ній!

— От, — сказала мушка, — нам нема чого летіти далі. Тут на одному дереві цілий луг.

Та тільки вони посідали поруч на гілочці, коли якась маленька птичка теж, напевне, вирішила, що далеко літати не варт, і швидко розкрила дзьоб. А дзьоб пташки, навіть маленької, був чимсь великим і страшним для джмелика. Враз стало темно, як у тій ляльці, де він уперше прокинувся. Ні, ні, він туди не хоче більше! Джмелик замахав щосили крильцями, крильця загуділи так, що птичка — а вона теж недавно почала літати — сама перелякалась і метнулася вбік.

— Ти живий? — пропитувала мушка.

— Не хочу я літати по такому липовому лузі, — віддилюючись, сказав джмелик. — Тут такі страшні тварини, вони ще з'їдять нас. Летімо краще до моїх квітів.

— Він злякався якоїсь маленької птички! — презирливо засміялась мушка. — Їх безліч, і до них, і до страху треба звикнути. І навіщо нам повертатись на луг? Летімо краще на болото. Там є теж багато квітів, якщо тобі так дуже їх хочеться.

На болоті, справді, росло багато квітів, і великих, і маленьких.

— Краще вже сідати на маленькі, — сказав джмелик, — а то, бач, великі плавають, як живі.

Нагледіли вони тоненьку рослину з білою маленькою квіткою. На пелюстках її ніби роса блищала.

— Цур — я! Цур — я! Я швидше! — закричала мушка-хвастушка і сіла на квітку.

А джмелик не схотів з нею сваритись і сів поруч на листок. Але який це липкий, неприємний листок! Джмеликові ніжки ніби прилипають до нього. Джмелик злякався і рвонувся що було сили.

— Мушко-подружко, лети! Це погана квітка.

Дивиться, а мушки майже не видно: закривають її помалу волоски квітки і не пускають. Так і загинула мушка-подружка, мушка-хвастушка.

Сумує джмелик, зажурений летить далі від страшних квіток. А потім подумав, що живий лишився, зрадів і навіть заспівати спробував:

Я від птички втік,
Від росички втік,
Я розумний джміль,
До дзвіночків звик.

Тільки й пісенька чогось не виходить гарна, і невесело йому, і сонце не так світить, і повітря не таке тепле.

— Навіщо я полетів від своїх друзів? — бідкається джмелик. — Треба швидше до них.

Та на лузі всі дзвіночки закрили свої чашечки і не пахнуть, і не дзвенять, і не кличуть.

— Це вони на мене розсердилися, — сумно сказав джмелик.

— Навіть і поїсти нічого, — зітхнув він голосно. — Невже всі квіти на мене сердяться і всі закрилися? Це почув якийсь жук.

— Ну що ти, летімо в садок коло блакитної хатки, — сказав він. — Там стільки квітів і такі хороші, — як сонце заходить, вони розкриваються.

Джмелик подивився недовірно: може, знову в таку біду потрапить, як з мушкою. Та жук був великий і гудів серйозно, ніби розумний.

На краю села, коло блакитної хатки, був садок. Але коли джмелик підлітав до нього, йому стало сумно.

Там росла тонка матіола з міцним ароматом, пахучий гострий тютюн, терпкий любисток. Великі, зовсім як пташки, крилаті метелики літали над ними — таких джмелик не бачив на лузі вдень. Ні, тут страшно. Але було вже темно і не видно, куди летіти, і він заснув коло синенького в'юнка, що вився просто на тину.

Він засинав і не знав — може, завжди буде так темно, — і йому було дуже сумно від цього.

Коли джмелик розплющив очі, було вже світло, сонячно, тепло. Матіола, тютюн та інші великі квіти на грядках стояли, закривши чашечки, склавши пелюстки.

Та джмеликові було байдуже до них. Він замахав крильцями, ще боячись — а може, не полетить. Але ні, він полетів, полетів прямо на луг. А там серед білих, жовтих, червоних квіток ліловіли дзвіночки, і кожен кликав його:

Дзень-дзень, я тут!
Співаю тут!

І джмелик кинувся до одного дзвіночка, так кинувся, що весь вимазався в жовтий пилок. А потім швидше до другого, до третього. З усіма хотілося привітатися.

І пилок з одного дзвіночка падав у квітку другого, і непомітно ні для кого зав'язувалося багато-багато насіння нових дзвіночків.

Ні джмелик, ні квіти цього не знали.

А може, вони того й любили джмелика, що знали про це?

- До якого жанру належить твір?

- .

- Яка тема твору?

- .

- Чому навчає казка?

- .